YEMUSRO BUK

Yemusro Mande Tabango

Oni nga so uyingga nga nakangoyingo oningga ngu, ngu oowooyi Yemus. Ingoyingo oni oowooyingga, ngundo ngandiro ingootenggo. Yemus oningga ngu, ene Yisasro koneyo kootu bodagaku ero etenggo. Enendo nga so uyingga nga nakangoro, oni simoo bare nowoondoye bidodo hamoo Yisas inootenggoku, nguro so uyi nakangoro yunoyingo. Ngu oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo, ngundo Krayis oowooyimboro mundi oni kandeyemo kowuri oowooyingga koorowootenggo. Ngu oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo ngu, mera bidodomo, songo songo saro, nguno oorootenggo. Ngu oni ngu, ene kingo yuto oni ngundiro oorootenggo. Oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo, Yerusalem endemo oorootenggoku ngu, Yemusdo nguro oni urungga tero, oruwo. (Aposel 15:13,21:18).

Nga so uyingga ngano ngu, enendo ngu mande muri gome nenengo noore oni simoo bare nowoondonanimo hamoo teyingongga, ngu tunooteyingo, nguro eyingo. Ngundo ngu, noorengo ingondudunaningga ngu, yokutuwootoni, noorengo keta oruweroyiga ngundo noorengo nowoondonani hamoo teyingongga, nguro gabogaboyi yeni tunootete. Ngu noorengo nowoondonani hamoo teyingongga, ngu gome ngu, oo gabogaboyi oowooyingga, ngu kingo mande ero, kooto

arara nangge mande ma ewato. Kini, noorengo nowoondonani hamoo teyingongga, ngu komo konani nguya yowuruwoorootooye, engge tunootewa.

Nga bukga ngaro mande gumi gumi ngu ngandiro, ooroote:

* Kambayeroyingo mande. 1:1.

* Noore ngu komo oni oni tero, kowuri koorowootooye, nguno noorengo nowoondonani hamoo teyingongga, ngu yanggango tunootewa.1:2-8.

* Oni simoo bare sitowiye oowooyingga nguro mande, ko simoo bare sitowiye kini, angoyi oni nguro mande. 1:9-11.

* Noore towootowoo ombutoni, dagaweroyi nguro oore. 1:12-18.

* Ene mande nga ma ingoweroyi nangge, kini, noore komo hamoo oorengo mande ngu keyowato.1:19-27.

* Noore ngu, simoo barero goweye, ko, irosaraye, ngu ma wirikowato. 2:1-13.

* Noorengo nowoondonanimo hamoo teyingo, nguro koningga, ngunonggo nangge kini noorengo nowoondonani hamoo teyingo konaningga, ngunonggo nangge enggewa. 2:14-26.

* Noore ngu komo membunaningga, ngaro ingonda tewato. 3:1-18.

* Noorendo ngu, mera ngaro ingonduduni, ko, mera ngaro muri biyomi, ko Setanro ingondudu muri biyomininggа ngu, noore mete komo won-gooye uwa.4:1-5:6.

* Noorengo nowoondonani hamoo teyingo, yanggangongga, ngunonggo nangge, noore mete yanggango dikawato. 5:7-20.

1 No Yemus, nondo Anut, Oo Bidodo Simburi Yisas Krayis, nguro ko oni. Nondo nga so uyingga nakangootenoku nga ngu, ye Yuda oni ngu Krayisro simoo bare, yengo nga so uyingga nga nakangooteno. Yengo Yuda mundi onindo ye oweyerootoyi ngu, ye yengo ende damoni yokoro, mera gurano gurano songo songo saro, nguno oorootenggoku, nondo ye kambayerooteno.

Towootowoo, Ngundo Noore Yanggango Yunoote

2 Ye noro Kristen dobookurine, towootowoo guradiro guradiro, ye goweyemo tunootetoningga ngu, asa, ye ngandiya ingoyi. Kowuri nga ngu, oni oni teweroyi nangge.

3 Ndadiro nguro, ye ingootenggo. Oni gidaregado ootoogero, yengo nowoondoyemo hamoo ingootenggoku ngu towooyerootoyi ngu, ngundo ngu, ye hoorooweyerootoni, ye yanggango dikaro, kowuri koorowooweroyi ngu yeni tunootete.

4 Arisa, naru rogono, ye komo yanggango dikaya, kowuri koorowooyi. Ye ngundiro muri ngu tero ngu, asa, ye nguno yanggango ootooro, engge metemi tunootewanggo. Nguno ngu, ye gome ootooro, ye Anutro mande murini gome ngu, guraro ma wenonowanggo. Kini, ye komo mete Anutdo ngu yendo oo teyi, ero ingooteku, ngu tewanggo.

5 Oni gura ye kewooroyemo ene ingondudu
metemimboro wenonoya ngu, arisa, ene Anutno
nguro kira etoni ngu, Anutdo ingondudu metemi
inowa. Ndadiro nguro, Anutdo oo urungga
oorengo oni yunowero oni oni tero, oo yunoote.
Anutdo oni gura hooroowewero nguya, ene ma
sanggiri tete. Hamoo oorengo, kini.
6 Ene ngu oningga ngu komo Anutro newen-
demo hamoo teya, ngunonggo eneno yemboon-
geni. Ene newendemo buribari ingoro, ngandiro
ma ingowero. Anutdo ngu oo ngu nunowa,
ngundi kini, bine? Ero ma ingowero. Ndadiro
nguro, oni ene ingonduduni eraya, doogobo iroo
umamingooteku ngundiro.
7 Ngundiro oni ngu, ene ngandiro ma ingowero,
Oo Bidodo Simburi, ngundo oo gura nunowa, ero
ma ingowa.
8 Ndadiro nguro, ngu oningga nguro in-
gonduduni tege eraya. Enengo murini teteku ngu
bidodomo, ene oore guranangge ma keyoote.

Angoyi Oni, Ko, Sitowinidodo Oni, Nguro Mande

9 Kristen doboone nga ngu angoyi oni, ene oni
oni tewa. Ndadiro nguro, Anut doongeyimo ene
ataga oowooyidodo tero, nguro ene komo oni oni
tete.
10 Ene Kristen doboone sitowinidodo ngu,
Anutdo tetoni, enengo sitowini kinitetoni,
ngunonggo ene mete oni oni tewa. Ndadiro
nguro, ene ngu so irosara nungo ariyero,
makooro sorero kumooteku ngundiro, Kristen
oni sitowinidodo, ene nguya ngundiro kumoowa.

11 Noore ingooteto. Sa naru urunggano, so
oorero, huru so oo bidodo kumooro ariyeteku,
ngundiro nguro, oo ngu ariyero, kumooni yete.
Nguro irosarani ngu biyomi yete. Ngundiro
nangge, oni sitowinidodo ngu, enengo digi beye
yoweroyi koni tero oode ngu, ene kumoowa.

Towootowoo Oo Ngundo Oni Towooyerooteku, Nguro Mande

12 Oni ene yanggango dikaro, towootowoono
kowuri ngu bidodo koorowoowaku ngu, arisa,
ene oni oni tewa. Ndadiro nguro, Anutdo su-
wooyi sano keta oruweroyi mandega ero gosiy-
oyingo, nguro enggeni inowa. Ngu ooga ngu,
oni ene Anutno nowoondoye bidodo yetenggoku,
nguro uriyi ngu yunowa.
13 Oni gura enengombo oo kenomayinoro
towoongootoni, ngu kenoro, nguro ene oo biy-
omingga nguno weti mbumbuwa tero ngu, asa,
ene ngandiro ma ewero, Anutdo noyoro, nga
ooga nga te, ero etoni teteno. Ero ma ewero. Kini,
weti mbumbuwa, ngundo Anut ma woosoowa.
Nguro ngu, Anutdo nguya weti mbumbuwa teyi,
ero, oni ma sureyerowa. Hamoo oorengo kini.
14 Ene noore bidodo nowoondonani songo
songomo oo ngundo nowoondonani yokutu-
wootoni, oo teteto. Yo, noorengo ingondudunani
biyomingga, ngundo ganaganayerootoni, nguro
noore weti mbumbuwa teteto.
15 Arisa, ngu ingondudu biyomingga oni
nowoondoyemo tunooteteku, ngu ngandiro,
ene kawuyidodo tero ooroote. Kootuyisina,
weti mbumbuwa gura gura simoongo ngundiro

bisiyootoni, weti mbumbuwa urungga yetoni,
ngu keyoro, kumoo tunootewa.

16 Ye Kristen dobookurine, ye mande ngundiro
muringga, nguro ingonda teyi!
17 Kingo oo duwoo gome oorengo, nguno biy-
omi gura kini yoweroyi, ngu bidodo, Anutro ende
sambononggo tunootero ombute. Yo, Anutdo sa,
kombo, tootu ngu bidodo yeyingo, ngundo kingo
oo duwoo gome nangge, noore yunoote. Ngu
Awananingga ngu, ene murini ma yowoorengoote. Ene sano oo gabogaboyi piru yero, ko
ootutero tunooteteku, ngundiro kini.
18 Kini, enengo ingondudu ngu nangge key-
oro, ene noorengo Awanani tunooteyingo. Yo,
hamoo, Anutdo enengo ingonduduni ngu keyoro,
nguro ene noore yoyeni, enengo Mande Keta
Mesarango ero ingoro, eneno nowoondonanimo
hamoo tunooteyingo. Ndadiro nguro, noore
enengo simoo bare, oo bidodo yeyingo ngu ke-
wooroyemo ngu, noore koreteyingo oruweroyi,
nguro Anutdo gome ingoote.

Noore Komo Anutro Mande Ingoro, Hamoo Oorengo Keyowato

19 Ye nenengo dobookurine, ye komo mande
nga gome ingoyi! Ye bidodo komo sodedomangge
songo songomo mande nga ingoyi. Ene ye mande
sodedo ma ewero. Ngundiro nangge, ye sodedo
sanggiri ma tewero.
20 Ndadiro nguro, onindo sanggiri mande
tetenggoku, ngundo Anutro mande muri gome
nenengongga ngu yeni, ma tunootewa.

21 Ngundiro nguro, mande muri biyomi bidodo merako ngano oorooteku, ngu ye komo andangeya yokoyi. Ye komo enengo mandeni yengo nowoondoyemo yewoku, ngu ingoro keyowanggo. Nga mandega ngando ngu, ene mete ye ko yoyowa.

22 Ene ye nga mandega nga ingowonggoku ngu, ye komo keyoyi! Ye kingo ingoro, ma yokowero. Ye ngundiro tero ngu, asa, yengombo yengo ganayerowa.

23-24 Oni gura Anutro mande nga kingo ingoro, ngu ma keyoro ootooro ngu, ene oo kombonimo (Galas) enengo gabogaboyi kenooteku ngundiro. Enengo omukumundoongo kenondadangero yokoro, toongero, ene sodedo kabetero, enengo omukumundoongo ndadiro ngu, ene ko ma ingowa.

25 Oni gura nga mamana mande ngaro murini kenoro, gome ingoro, keyootoni ngu, asa, Anutdo yeni, enengo koni oo ngu bidodo gome tunootewa. Yo, Anutro mamana mandega ngu nenengo oorengo oorooteku, ngundo weti mbumbuwaro yanggangoni, ngunonggo noore ko andangeyeroro yoyoyingo. Yoyootoni, ngunonggo noore oni gome tunooteyingo. Yo, hamoo, ngu oningga, ngundo Anutro mande ngu kingo ma ingoro yokowero. Kini, ene komo gome keyoni.

26 Oni gura bine ngandiro ingoote. No Anut doongeyimo, oni gome nenengo, ero, no Anutno yambo mande teteno, ero ingowaku ngu, ene ko enengo manggowo mebuyi ma sobowooro ngu, ngu enengombo enengo ganangoote. Enengo

newendemo hamoo teyingo, ko, yambo mande teteku nguya, ngu kingo tete.

27 Yambo mande hamoo teweroyi muringga, nguro Anutdo gome ingooteku, ngu ngandiro. Kristen oniro muriye nenengo oo biyomi gura eneno ma oorooteku, ngu noorengo Awanani Anutdo nguro gome ingooteku, ngu ngandiro. Noorendo simooye bobodi awanamoye kumootori, kookewa tero oorootenggoku, ko, bare kameyi kumootoni, wabu tero oorooteku, noore ngu hoorooweyeroro, kowuriye koorowoowato. Oo gura nguya, noore noorengo oororo, omburo, teyingonani, ingondudunani, ngu gome sobowoowato. Noore ngundiro tero ngu, asa, mera ngaro mande murini, ngundo nowoondonani yeni, sugabo ma teyunowa.

2

Noorendo Ngu Komo Oni Bidodoboya Muri Guranangge Tewato

1 Ye Kristen dobookurine, ye noorengo Oo Bidodo Simburi Yisas Krayis duridarinidodoga, nguro nowoondoyemo hamoo teni. Nguro ngu, ye komo oni oowooyidodo, sitowiyedodo ngu yomosiyeroro, ko, oni oowooyi kini, angoyi oni ngu kootuyinoweroyi nguya, ngu ma tewero.

2 Oni gura bine, ene towikumba gome gome tero, moondeyi nakangoro, yemutoni, angoyi oni gura ngu towikumbani biyomi sugabododo soroyimu yemuro, ngu oni erayaga ngu omburo, yengo yambo yano uwari.

3 Ngundiro utori, ye bine oni towikumba
metemi gome gome moondeyi nakan-
gowakungga nguya ero, ge mete yaba gome
metemingga ngano bibite, ero ewanggo? Ngundi,
ye bine angoyi oninggaku nguya ewanggo. Ge
songo anduno toongeya, dika, ero; ngundi, ge
ooroya, merako anduno bibite, ero ewanggo?
4 Ye ngundiro tero ngu, arisa, ye ngu
muringgano nguno yengombo dobookuriye,
yengo ingonduduyemonggo wirikoyerootenggo.
Ye oni nenengo ma wirikootoyi, muriye
guranangge ngundiro teyingo. Kini, ye yengo
ingondudunonggo oni biyomi wirikoyeroyingo,
ngundiro tunootetenggo.
5 Ye noro dobookurine, ye ingoyi! Angoyi
oni simoo bare, Yisasno nowoondoyemo hamoo
teyingo, merako ngano oni bidodo doongeyemo,
ngu angoyi oni. Ene Anut doongeyimo, ene beye
sitowiyedodo. Kurimi ene mande ngundiro ero
gosiyoyingo. Oni ene nowoondoye, Anutno yero
oode ngu, asa, Anutdo endega enengo simoo bare
soboyerooteku, nguno yoyetoni oruwanggo, ero
gosiyoyingo.
6 Ene yendo ngu angoyi oni oyimo yunoro
yoyokootenggo. Ye ngandiya ingoyi! Digi beye
sitowidodo oni, ngundo ngu, ye yomburiyeroro,
kowuri ye yunootenggo. Yo, ngu oni, ngundo
nangge, ye yoyoro, mande biyomi wirikoyingo
onino yoyetenggo.
7 Anutdo Krayis oowooyi gomengga ngu yeno
yewo. Ngu oni onendo, ngu oowooyingga ngu
mandeni biyomi ero yomooyinootenggo? Ngu oo
sitowiyedodo oni ngundo ngundiro tetenggo.

8 Noorengo oni urungga, oo bidodo sobowooweroyiga, ngundo Anutro mamana mandeno ngandiro nakangoyingo.

Gengomboro ingooteku, ngundiro nangge, ge komo oni songomboro nguya nowoondoyi teyuno! (Lawetikas /Wok Pris 19:18).

Ye nga mamana mandega nga hamoo keyoya ngu, arisa, ye muri gome nenengo teyi.

9 Ene ye oni gura gome yoonenengoro yomosiyoro, ko, oni gura kootu inoro, ma yomosiyoro ngu, asa, ye weti mbumbuwa tetenggo. Yo, nga mamana mandega ngando ye nowoondoye sanggawete. Ye nga hamoo gome ingoyi. Ye mamana mande karokandingoyingo oni.

10 Oni gura ene mamana mande gidarega bidodo keyoro, ene mamana mande gura karongoro ngu, ene mamana mande bidodo karongoro, weti tewa.

11 Noore ingooteto, Anutdo ngandiro eyingo.

Ge oni guraro bareyi ma tewero, ero eyingo. (Eksodas /Kisim Bek 20:14).

Mande gura ngu ngandiro nguya eyingo.

Ge oni gura ma ureyi kumoowero, ero eyingo. (Eksodas /Kisim Bek 20:13).

Asa, ge oni guraro bareyi ma dowooro tero, ene ge oni ureyi kumoowaku ngu, arisa, ge mamana mande ngu karongoro yomburiyowo.

12 Anutdo yengo sumangeyi tero, ngunonggo ene yendo oo tewonggoku wirikoyerowa. Nguro ngu, ye komo suwooyi sano mande muriye ngu nenengo tero, oni gidarega etuyerootoyi, ye Anutro mamana mande ngu newendemo oorootenggo.

13 Hamoo, oni gura ene oni guraro ma nowoondoyi tetoni ngu, asa, Anutdo ene wirikoweroyi naruno , ngu oningga nguro ma ingowa. Ngundiro nangge, oni gura oni guraro nowoondoyi tewaku ngu, ene mete wirikoweroyi naruno, Anutdo mandeni metemi, etoni, ene keta oruwa.

Nowoondoyemo Hamoo Teyingo, Ko, Oniro Muriye

14 Ye noro dobookurine, oni gurado bine ewa. No Krayisro nowoondonemo hamoo teteno. Ero ewa. Ene mande ngundiro ero, ene muri gome metemi ma tero ngu, asa, ngu oningga, nguro newendemo hamoo teyingoni, ngu engge kini. Ngundiro newendemo hamoo teyingo, ngundo enengo hooroowetoni, Anutdo ene ko yowa, bine? Hamoo oorengo kini.

15-16 Konegenengga, ngundi kuwoonengga towikumba biyomi soroyi, ngundi, oowari kini, kenoro ngu, ge bine eneno ero ewa. Ge sumangeno mete oorowu. De kaya bodaga yokoya, gowege kookingo yetoningga, oo neya kawungge pakini yeni. Ero eyingo. Ge ngundiro ero, ene ge de ma karo, oowari nguya ma inoro hooroowero ngu, arisa, gengo mandega ngundo ndadiro tero, ngu hooroowewa? Ene ma hooroowewa.

17 Nowoondoyemo hamoo nguya ngundiro, ngu ene kingo oode, ngundo muri gomengga ma yeni tunootewaku ngu, arisa, nowoondoyemo hamoongga teyingo ngu engge kini, kingo songo nangge.

18 Oni gurado bine, ero ewa, ge nowoondogemo
hamoo teyingo, ko, nondo ngu muri gome metemi
teteno, ewaku ngu, arisa, no mande ngandiro
gumi ewano. Gedo gengo nowoondogemo hamoo
teyingo ngu, nguro enggeni gome metemingga,
ngu ma yootunoro etunerootoyi, asa, nondo ne-
nengo murine gomengga nga tero, ngundo noro
nowoondonemo hamoo teyingo, ngu ge etungge-
rooteno. Ero ewano.
19 Gengo nowoondogemo hamoo teyingo ngu
ngandiro. Anut guranangge ooroote, eyingo. Ngu
hamoo oorengo. Ene merambooro biyomi nguya,
nowoondoyemo hamoo ngundiro tero, sosorero,
mboorombooro tero oorootenggo. Yo, meram-
booro nowoondoyemo hamoo tetenggoku, ene
Anutro mandeni ngu ma keyootenggo.
20 Ge ingondudu teweroyi oni kini, ge kingo
nowoondogemo hamoo tewo. Ge komo Yisasno
nowoondogemo hamoo tero, ko, gengo endey-
oyingo gome nenengo nguya guranangge tewa.
Ge nguro murini ingowero, bine? Asa, nga ingo!
21 Kurimi noorengo osinani, Ebaraham,
ngundo, enengo nangoni Ayisak, gosiyoro,
nombo sanganimo yero, Anutno wooro yewero
teyingo. Ngu naruno nguno, Anutdo Ebarahamro
ootoo ootoo murininggа ngu kenoro, nguno ene,
ge oni nenengo gome oorengo, ero eyingo.
22 Ge gome ingo! Enengo newendemo hamoo
teyingongga, ngundo enengo ootoo ootoo murin-
ingga nguya ko guranangge teyingo. Ngu murin-
ingga, ngundo enengo newendemo hamoo teyin-
gongga, ngu yeni, mete enggedodo tunooteyingo.
23 Kurimi Anutro Mandeno ngu ngandiro ete.

Ebaraham ngu Anutro newendemo hamoo teyingo, nguro Anutdo enengo newendemo hamoo teyingongga ngu kenoro, nguro ene, oni nenengo oorengo, ero eyingo. (Yenesis /Stat 15:6).

Anutdo Ebarahamya ngandiro eyingo. Ene noro doboone, ero eyingo.

24 Arisa, ataga ye ingootenggo. Kingo nowoondoyemo hamoo tero, ootoo ootoo muri nguya, nenengo kini ngu, Anutdo oni gome metemi nenengo, ero ma ewa. Kini, oni ene muri ootoo ootooni, gome metemimonggo, Anutro newendemo hamoo tewaku ngu, arisa, Anutdo oni gome metemi oorengo, ero ewa.

25 Ngundiro nangge, Yosuwando oni sureyerootoni, mayetoyi, ooreko ooreko buribari bare Rehapdo gome kawararayerootoni oode, ko soweyerootoni, oore gura keyoro, nguwoore sayingo. Ngundiro nguro, Anutdo, Rehapya bare gome nenengo, ero eyingo.

26 Noore ingooteto. Moondeyi ngu yukadodo kini, ngu kuri kumooyingo. Ngundiro nangge, oni ene kingo Anutro newendemo hamoo tero, muri gome nenengongga, ngu ma yeni tunootewaku ngu, asa, ngundiro oni nguro newendemo hamoo teyingongga, ngu kuri kumooyingo.

3

Noore Komo Manggonani Gome Sobowoowato

1 Ye noro dobookurine, oni oowooyingga ngu komo oo etuyeroyingo oni, ngu ma tunootewanggo. Ndadiro nguro, kootuyisina,

Anutdo simoo bare bidodo enengo muriye
ngu wirikoyerowa. Ngu hamoo, ene Anutdo
oo etuyeroyingo, simoo bare enengo muriye, ngu
yanggango wirikoyerowa.
2 Naru oowooyingga, noore oo bidodo gura
gura yomburiyooteto. Ene oni gura enengo
mandeni, nguno oo biyomi gura ma eteku
ngu, asa, ene oni gome mesarango. Ngundiro
nguro, ene mete enengo goweyi moondeyi gome
sobowoowa.
3 Ingoyi! Noore Ayen bodaga Hos mang-
gowoomo gosiyootoyi, nguno ngu, ene oniro in-
gondudu ngu nangge keyootenggo. Ngu Ayenga,
ngundo Hos goweyi ngu bidodo sobowootoni, ene
yowoorengowa.
4 Ngundiro nangge, ye wanggoro nguya in-
gondudu teyi. Wanggo ngu oo urungga, doogo
yanggango urungga mayero, ngundo uwooro
oorongootoni, wendeyi sanganiwoore kendutero
oorowute. Ene wanggo ngu, nenengo oorowuni,
ero utoyi, ooga ngu uru kini, bodaga. Wanggo
ngu gurasina yowoorengoya oorowuni, ero, ngu
wanggo sobosobo, ngundo ngu utoyi oo bodaga
ngu yowoorengootoni, wanggo urunggaku engge
bidodo yowoorengoro, ngusina oorowuwa.
5 Ngundiro nangge, mebunani ngu gowe-
naningga, ngaro gumi bodaga, ene ngundo
meno manggaru urungga oorengo tero, enengo
oowooyi bingami ero okoowa.

Ye ingootenggo. De dobini bodaga, ngundo de
urungga tunootero, ene mete digu mera de oo
bidodo demukowa.
6 Yo, mebunani ngu gowenani ngaro sosi

bodaga. Ene ngu oo bodaga ngundo ene mete oo
bidodo yomburiyerooteku ngu de ngundiro tete.
Yo, mebunani, ngundo ngu, ene oo muri biyomi
gura gura yeni tunootete. Ngundo gowenani,
nowoondonani ngu bidodo yomburiyerooteku
ngu, de urungga dero, oo demukooteku, ngundiro
tunootete. Setan, enengombo ngu dega ngu
mebunanimo yeni tunootete. Ngu dega ngu,
Setanro ende biyomi, ngunonggo ombute.

7 Onindo ene diguno nusako koki bidodo kuri
yoyowonggo. Nu, sire, ko, oo bidodo wendeyi
newendemo oorootenggoku, ngu oni yanggan-
goyemo, kabengo yetenggo. Ataga nguya, oni
simoo bare ngundiya teyi.

8 Yo, ene oo ngu ngundiro tero, ene oni
enengo mebuyi yeni imaketoni, enengo in-
gondudu nangge ma keyoro oruwa. Kini, su-
wooyi sano ene mande biyomi urungga oorengo
yeni tunootete. Ene oni ureni kumooweroyi
gosonggi biyomi ngundiro.

9 Ngu mebunaningga, ngundo ngu noorengo,
Oo Bidodo Simburi, noorengo Awanani, oowooyi
bingami ero okooweroyi. Anutdo noore bidodo
oni yoyewoku ngu, noore enengo kirarongo
oruweroyi. Ene mebunaningga, ngando mande
biyomi simoo bare gidarega yomburiyeroro
eteto.

10 Anut bingami ero okooweroyi mande, ko,
mande biyomi nguya mande eraya eraya mangg-
onani gurananggemonggo nangge eteto. Ye noro
dobookurine, noore ngundiro tetetoku ngu, muri
nenengo kini.

11 Sono omungo guranangge ngundo wendeyi

ko sono ningguri nguya ma yowuruwooro,
oorero ombute. Hamoo oorengo kini.
12 Ye noro dobookurine, dimoo ngundo domu
kowoongga ngu ma enggewa. Ngundiro nangge,
domu kowoo, ngundo dimoo ma enggewa. Dago
onggu, ngundo dago sereyingo ma enggewa.
Ngundiro nangge, sono omungo nguro ningguri,
ngundo wendeyi kowoo ma tunootewa.

Ingondudu Metemi Anutnonggo Ombute

13 Ye kewooroyemo nguno oni gura bine ngu
ewa. Nondo ingondudune ngu gome oorengo,
etoni ngu, asa, enengo murini endeyoyingo
nguya gome oorengo teteku, ngundo nguya,
enengo ingonduduni gome metemi tunoo etuye-
roote. Ngu ngandiro. Ene sanggirini moore kini,
oni imakeyingo. Enengo ootoo ootooni nguya
gome, ngundo ngu, ene oni gumingga nguya
enengombo teteku, ngu gome nenengo etuyeroni.
14 Ene ye bine oni gidaregaya nowoondoye
biyomi ingoro, yengo nowoondoyemonggo muri
gura gura yengo oowooye bingamiyemboro in-
goweroyi, tetoningga ngu, arisa, ye yengo muriye
ingonduduyemo godangeyengga, nguro ma oni
oni tewero. Ndadiro nguro, yengo muriye,
ngundo ye ingoyingo gome ngu oni ma etuye-
roote.
15 Ngundiro mande muri ngu sambo ende-
monggo ma ombute. Kini, ngundiro mande
muri ngu mera ngaromu nangge. Ngungga ngu,
nowoondoye kurimi, ngu mande muri nguro
eweyi ngu Setan. 16 Oni gidarega oni guraya
newende biyomi ingoro sanggiri teyinoro, ko

, ene muri gura gura tero, enengo oowooye
bingamiye nangge okoowero, ero tetenggoku
ngu, arisa, oni ngundiro ngu, ene nenengo ma
bibitetenggo. Kini, ene muri biyomi gura gura
bidodo tetenggo.
17 Ene onindo ngu ingonduduga Anutnonggo
ombutoni, yootenggoku ngu, ene ngandiro
tetenggo. Ene muri gome mesarango ngu
ingondudu teya keyoyi. Ene oni gidaregaya
nowoondoye gobooro siyero, mande ememonggo
eya teyi. Ene oni gidaregaro mande ingootenggo.
Ene nguro nowoondoyi tero, muri gomemu
teyi. Ene mande muri nenengo keyooteto, ero,
godange ma ewanggo.
18 Ene noore nowoondonani gobooro siyero
oruwatoku, ngu ngandiro. Ene oni gura oo
yuwooyi kono miro, gome sobowooro yomosiy-
owaku ngu, asa, kootuyisina, ene engge gome
yowa. Ngundiro nangge, oni gura enengo
simoongo gome soboyeroro, muri gome ne-
nengo ngu etuyeroro, ngunonggo enengo murini
gome nenengo nguya tewaku ngu, asa, enengo
simoongo nguya muriye gome nenengo tunoote-
wanggo.

4

Anutdo Mera Ngaro Muri Biyomi Nguya Mundiyi

1 Ndawu oogado ngu rongge mande, sanggiri ye
kewooroyemo, nguro mande damoni? Nowoon-
doye uru teweroyi muri, ngundo ngu, yengo
goweye moondeye bidodo kewoorokono ootooro,

ngundo ebe utoro oorootenggo. Ngu muringga, ngundo nangge ebe rongge yeni tunootete. Ngundiro, kini bine?

2 Ye oo guraro guraro gome ingootenggoku, ngu ye ngu ma yootenggo. Ngundiro nguro, ye oni ureyi kumooweroyimboro nangge tero, ye oo ngu kenomayingootenggoku, ene ko ye yoweroyi nguya kini. Ngundiro nguro, ye sanggiri tero, ebe yeyi tunootete. Ndadiro nguro, ye Anutno oo ngu yowero ma kira ero, nguro ye oo ngu ma yootenggo.

3 Ye oo yowero kira ero, ene ye ma yootenggo. Ndadiro nguro, yengo ingondudu ngu gome nenengo ma yoro, ngunonggo Anutno kira etenggo. Ye oo yoro nowoondoye goweye oni oni teweroyi, nguro nangge ingoro, Anutno kira etenggo.

4 Ye Anut yokootenggoku ngu ngandiro. Simoo gurado bareyi yokoro, bare gurano oorowuweroyi ngundiro. Simoo bare ene mera ngaro nguro hahangero endeyooteku, nguno ene Anutya mundiyi tete. Yo, hamoo, oni ene mera nga muri nguro hahangewero tero ngu, arisa, ngu oningga ngu, Anutro mundi oni tero oruwa.

5 Anutro mande nakaya, ngundo ngandiro ete. Yuka Kundingiyi ngu Anutdo noore nowoondonanimo yero yunoyingo, ngundo yuka gidarega eneya yowuruwooro oruweroyi ngu yokoro, nguro ene boguwoote. Ngu ingoyi. Ngu kingo mande bine? Kini.

6 Yo, simoo bare, ene mera ngaro oo nguro hahangero endeyootenggoku, muringga ngu yanggango oorengo. Ene Anutro sumange urungga ngundo mera ngaro yanggangoni, ngu dagate.

Ngundiro nguro, Anutro mande bukno, ngu ngandiro ete.

Oni mande toongooro, oo yomburibari tetenggoku, nguro Anutdo ma ingoote. Ene oni torige imakeyingomonggo oorootenggoku, Anutdo sumange ngu oni ngu yunoote. Ero eyingo. (Poroweb 3:34)

7 Arisa, ye komo nowoondoye imakeyingomonggo Anutno ooroya, newendemo oriyi. Ye Setan, ngu utoro owetoyi ngu, asa, ene ye yoyokoro toongewa.
8 Ye komo Anut tanggeyi oorengomo ombutoyi ngu, asa, enendo ye tanggeyemo nguya omburo oruwa. Ye weti mbumbuwadodo oni, ye komo yengo nowoondoye yowoorengootoyiga, gome metemi tunooteni. Oni kandeyi sonowootoni, gome sarayi tunooteteku ngundiro, yengo nowoondoye yowoorengootoyiga, sarayi tunooteni. Ye ingonduduye tege erayaga, ye komo ngu gura biyomi ngu andangeya yokoya, Anutnonggo ingondudu metemingga, ngu nangge gome dowooyi.
9 Ye weti mbumbuwadodo oni, ye komo oo biyomi tewonggoku, nguro nowoondoye kowuri biyomi ingoya, gome gome sendoyi. Yo, hamoo, ye komo yengo oni oni tetenggoku, ngu yowoorengoya, nowoondoye kowuri yetoningga bisiweyi.
10 Ye Anut newendemo oodoyi ngu, asa, Anutdo yengo oowooye bingami okoowa.

Noore Dobookurinanimboya Kingo Mande, Ene Yosanggawero Ma Ewato

11 Ye dobookurine, ye Kristen dobookuriye gi-
darega, kootuyesina mande biyomi ma ewero.
Ndadiro nguro, oni dobooyi goweyi sanggawero
mande kootuyisina biyomi eteku, ngundo ene
Anutro mamana mande nguya mande biyomi ero
wirikoote. Ene mamana mande ngu goweyimo
kingo mande ewaku ngu, arisa, ene mamana
mande ngu ma keyooteku, nguro ene mamana
mande wirikoyingo oni tunootete.
12 Ene Anut guranangge, ngundo mamana
mande yeni tunootete. Enengombo nangge,
mande wirikoyingo oni nguya ooroote. Ene
guranangge ene mete oni ko yoyoro, ngundi,
oni yomburiyowa. Nguro ngu, ge onendo kingo
mande oni dobookurige bungomo mande ete?

Noore Windawinda Ma Tewato

13 Ye oni gidaregado ngandiro etenggo. No
ngu komo ngandiro tewano. Ataga bine ngundi
yangeni, noore ngu endemo nguno saro, nguno
beye koyi tero, dagoma guranangge yokoro ko
ombuwato. Ero ewa. Nguro no yeno ngandiro
eteno.
14 Ye ngundiro ero, ma ingootenggo. Ndawu
ooga yangeni tunootewa, ero; ngundi, noorengo
keta oruweroyi, ngu ndadiro, ero ma ingowero.
Kini, ye komo yengo keta oruweroyi, nguro
ngandiro ingoyi. Ye ngu de wooro ngundiro
oorero, bodaga oode kiniteteku, ngundiro kinite-
wanggo.
15 Ngundiro nguro, ye komo ngandiya eyi. Oo
Bidodo Simburiga, ngundo etoni ngu, ko, noore
keta ootooro ngu, noore nga kongga nga bine,
ngundi, ko gura bine tewato, eya eyi.

16 Ye meno manggaru tero, yengo oowooye
bingamiye nangge okootenggo. Yengo mande
toongoo toongoo muriye ngundiro, ngu biyomi
oorengo.
17 Ye gome ingondudu teyi! Oni ene oo gome
metemi teweroyi ingooteku, ngu ene ma tero ngu,
asa, ene nguro mbumbuwa tete.

5

Oni Oo Sitowidodo Nguro Mande

1 Ataga no, ye sitowidodo oni, ye mande
yunooteno. Oo kowuri urungga yeno ombuwero
teteku, nguro ingonda teyi! Ye komo nguro sendo
moguru urungga tewanggo.
2 Ye oo nggiringgara merako ngano ootooro,
kinitemukowaku, nguro nowoondoyemo hamoo
teyingo. Yo, hamoo, yengo oo sitowiye irosaraye
nguya kinitemukowa. Yengo towikumbaye
nguya toowumbo kimboromborongootoni,
soroyi yewa.
3 Yo, yengo beye, semeto, oo ngu bidodo
yomburiyowa. Wirikoyingo naru wengamo,
yengo oo yomburiyoweroyi ngu, Anutdo
wirikoyeroweroyi, nguro sunggiyi. Ndadiro
nguro, ye yengo sitowiye merako ngano
kiniteweroyi, nguno nowoondoyemo hamoo
tero, nguno ngu, ye Anutro nowoondoyemo
hamoo ma teyingo. Ngundiro nguro, ye
yengomboro nangge ingoro, nguro ye digi beye
ngu yoro oororo, yowuruwootoyi, oo sitowi
urungga tunootete. Nguro ngu, Anutdo ogingo
urungga ye yunowa.

4 Gome ingoyi! Ko onindo yengo kononggo
oowari engge setoyi, yendo ngu ganayeroro, ye
nguro uriye yoro, yengo sorengowonggo. Yengo
ko oni nguro meno ngu Oo Bidodo Simburi
yanggangonidodo oorengongga, ngu doongey-
imo, kuri tunootewo.
5 Naru bidodomo, ye merako ootooro, ye
oo gome gomemu nangge yoro, watayero.
ngunonggo yengomboro ingoro, oni oni tero
oruwonggo. Ye oo gome gome nero, oonggooye
ndinditero oruwonggo. Ngundiro nguro, Anutdo
kootuyisina, ye wirikoyerowa.
6 Oni nenengo oorengongga, ngundo yeno biy-
omi gura ma tero, ebe ngu gumi wendangero, ngu
ma yureyingo. Ene yendo kingo yoyoro, mande
wirikoyingo onino yoyero, yureyi kumooyingo.

Noore Komo Nowoondonani Yanggango Tero, Kowuri Koorowoowato

7 Nguro ngu, ye dobookurine, ye komo
nowoondoye gome yanggango teyinoya, kowuri
bidodo koorowooya, Oo Bidodo Simburi ko
ombuweroyiga, ngu sobowooyi. Onindo Oo
Bidodo Simburiga, ngu ko ombuweroyiga, ngu
sobowootoyi, ngu ngandiro. Ko simburi ngu,
ene kono oo engge gome metemi enggeni, ero
sobowoote. Yo, enengo newende yanggango
teyinoro, ene sono midugu naru, sa naru erayaga
ngu soboyeroote. Ngundo ko tero yokootori ngu,
asa, ene oowari engge yowa.
8 Nguro ngu, ko simburi newendemo
yanggango teyinowoku, ye komo nguya
nowoondoyemo teyinoya, ye komo kowuri
bidodo koorowooyi. Ndadiro nguro, Oo

Bidodo Simburi, ko ombuweroyi naruni, ngu namoko oorengo tete. Ngundiro nguro, yengo nowoondoye ngu komo yanggango oriyi.

9 Ye dobookurine, ye Kristen dobookuriyeboya sanggiri teyinoro, mande kootuyisina nguya, ma ewero. Kinitetoni ngu, Anutdo yengo muriye biyomi ngu wirikoyerowa. Ye ingoyi! Wirikoyeroyingo oni, ngu yengo yamukono dikateku, awe.

10 Ye dobookurine, kuri Anutro ingondudu eyingo onindo, Oo Bidodo Simburi, nguro mandeni wesiyoro etoyi, nguro oni gidegado sanggiri tero, ene yutoro yomburiyeroyingo. Ye nguro ingondudu teyi. Ene ngu nowoondoye yanggango teyinoro, kowuri ngu koorowooyingo. Ngundiro nangge, ye nguya komo enengo muriye ngu kenoya, ingoya, ngunonggo ko ngundiya teya, oriyi.

11 Ye ingoyi! Noore ngandiro ewato. Oni ene kuri nowoondoye yanggango yero, kowuri bidodo koorowooyingo ngu, noore enengo oowooye bingamiye, ero okoowato. Ye Yopro mandeni ingootenggo. Ene newende yanggango tero, kowuri bidodo eneno tunooteyingo, ngu koorowooyingo. Kootuyisina Anut Oo Bidodo Simburiga, ngundo muri gome oorengo ngu eneno teyingo. Yo, noore ingowato. Anut Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo noorengo nowoondoyi urungga teyunoro, enengo sumangeni urungga suwooyi sano noore yunoote.

12 Ene ye dobookurine, ye oo koretero ngu komo ma tewero. Ngu ngandiro. Ye komo

sambo ende oowooyimo, ngundi, mera oowooyimo, ngundi, oo gura oowooyimo hamoo oorengo ero, kandeye sambosina oorongooro, mande yanggango ma ewero. Ye mande guraro ero, yo, ero ewanggoku, ngu mete. Ene, kini, ero ewanggoku nguya mete. Ye mande godangengga nguro hamoo oorengo Simbunanimonggo, ngundi, oowooyi guramonggo ewanggoku ngu, asa, Anutdo nguro gumi biyomi ye yunowa.

Oni Newende Guranangemonggo Yemboongeteku, Ngu Yanggangonidodo

13 Ye kewooroyemo nguno dobooye gura kowuri koorowooro ooroote, bine? Arisa, ene Anutno kowurini nguro yemboongeni. Ngundi dobooye gura oni oni tero ooroote, bine? Arisa, ene mete Anutno yambo mande ngu teya, Anut bingami eya okooni.

14 Ye kewooroyemo nguno dobooye gura sayidodo bine? Arisa, ene mete Kristen simoo barero tabango oni ngu negoyerootoningga, ngundo Oo Bidodo Simburi, Yisas oowooyimo, bo urumi moondeyimo yeya yemboongeyi. Ye ngundiro tetoyi ngu, asa, Anutdo ngu oningga ngu yeni, ko mete tewa.

15 Ene Anutno nowoondoye hamoomonggo yemboongewanggoku ngu, asa. Anutdo ngu sayi oningga ngu hamoo yeni, mete tero ootoogewa. Ene weti mbumbuwa gidarega nguya teyingo tetoni ngu, asa, Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo weti ngu bidodo andangero kabeteyinowa.

16 Ngundiro nguro, ye komo yengo weti
mbumbuwaye ngu Kristen dobookuriye
gidaregano yootunoya eyi. Ngundiya teya,
ye dobookuriye hoorooweyeroya, Anutno
yemboongeyi. Ngundo ngu, Anutdo ye
yomosiyerootoni, ko mete tewanggo. Oni
nenengo nguro yemboongeweroyi ngu
yanggangonidodo. Ene mete oni gidarega gome
hoorooweyerowa.
17 Ilayiya oningga ngu noore ngundiro. Ene
Anutno yanggango oorengo, sono ma ombuni,
ero, newende hamoomonggo yemboongeyingo.
Ngundiro yemboongetoni ngu, asa, merako
ngano dagoma kabusa, ko, kombo kandegura
gidemboro guranangge, sono ma ombuyingo.
18 Kootuyisina, Ilayiya Anutno sono ombuni,
ero, ko yemboongetoni ngu, asa, sambononggo
sono ko ombuyingo. Ngundiro tetoni, kono
oowari oo ngu ko oorero, oo tunooteyingo.

Oni Oore Kuri Yokoyingo Ngu, Noorendo Ko Yoro Ombuwato

19 Ye noro dobookurine, ye kewooroyemo,
nguno Kristen dobooye gura ene Anutro hamoo
mande ngaro oore yokootoni ngu, asa, Kristen
dobooyi gurado ngu komo dobooyiga ngu yoya,
ko ombuni.
20 Arisa, ngu dobooyiga, ngundo ngandiya
gome oorengo ingoni. Oni gurado, oni gura
weti mbumbuwanonggo woosooro, andangero,
yowaku ngu, ene dobooyi ko yootoni, ene Setanro
ende de ma kumooweroyi, nguno ma uwa. Ngu
muringgano nguno, Anutdo ngu oningga nguro

weti mbumbuwani, ngu bidodo andangero kabeteyinowa. Ngu hamoo.

ANUTRO MANDE KETA
The New Testament in the Rawa Dialect of the Rawa Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rawa long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rawa (Rawa) (Rawa)

Dialect: Rawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
7f5bc84a-4dea-522b-980c-a11c545b87cc